

Reactienota consultatie Ontwerp Watervisie

Zwolle, 8 september 2020

Reactienota consultatie Ontwerp Watervisie, conceptversie 0.3, 12 augustus 2020

In de consultatieronde op de Ontwerp Watervisie zijn in totaal 21 reacties binnengekomen namens 31 organisaties. Deze organisaties zijn opgenomen in Tabel 1.

Tabel 1: Organisaties die een reactie hebben gegeven op de Ontwerp Watervisie

#	Organisatie(s)
1	Gemeente Deventer
2	Veiligheidsregio Drenthe
3	Provincie Drenthe
4	Gemeente Staphorst
5	Gemeente Zwolle
6	Gemeente Raalte
7	Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer Overijssel, Staatsbosbeheer Drenthe, Landschap Overijssel, Stichting Het Drentse Landschap, Natuur en Milieu Overijssel, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Overijssels Particulier Grondbezit en Natuurmonumenten Drenthe
8	Provincie Overijssel
9	LTO Noord
10	Raadslid gemeente Steenwijkerland
11	Gemeente Hellendoorn
12	Programmamanager deltaprogramma IJsselmeergebied
13	Gemeente De Wolden en gemeente Hoogeveen
14	Waterschap Hunze en Aa's
15	Gemeente Steenwijkerland
16	Gemeente Kampen
17	DAW / Kadaster
18	Gemeente Meppel
19	Drents Particulier Grondbezit
20	Gemeente Hardenberg en gemeente Ommen
21	Sportvisserij Oost-Nederland

In Tabel 2 zijn de binnengekomen reacties als ook de antwoorden daarop met evt. doorwerking in de Watervisie en/of het op te stellen Waterbeheerprogramma opgenomen.

Tabel 2: Binnengekomen consultatiereacties en antwoorden

#	Ingezonden reactie	Antwoord op reactie
1. Gemeente Deventer		
1.1	<p>Waterschap Drents Overijsselse Delta is een belangrijke partner waarmee we verder op zoek willen gaan naar innovatie. Vanuit huidige samenwerkingen zoals bij het Klimaatadaptatieplan (Deventer stroomt), bij het waterbeheer, in de (afval)waterketen (RIVUS), in het Sallands wateroverleg en in woningbouwprojecten Tuinen van Zandweerd en Steenbrugge, ervaren we het Waterschap als een partner waarmee we vernieuwing en innovatie mogelijk kunnen maken en zo de potenties van de stad en het buitengebied te benutten. De gemeente Deventer ervaart het WDOD niet, zoals u zelf schetst, als partner om sober en doelmatig mee samen te werken zoals beschreven in uw missie.</p> <p>Als we kijken naar de trends en ontwikkelingen zien wij naast de klimaatopgaven (wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid) belangrijke ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en transitie van de landbouw. Vergroten</p>	<p>De inbreng van kennis en kunde door het Waterschap vertegenwoordigd waarde. Deze waarde vraagt van het waterschap ook financiële middelen. Daar waar er synergie is met onze doelen en ambities maken we een bewuste afweging of we mee investeren en hoe we dat doen.</p>

	<p>van het waterbewustzijn door middel van goede communicatie en directe betrokkenheid bij het waterbeheer wordt, gezien de extreme droogteperiodes en hevige buien steeds belangrijker. We ondersteunen van harte om in projecten kansen te benutten om de beleving van water te versterken en het recreatief medegebruik te vergroten. De ontwikkelingen vragen een actieve rol van het waterschap aan de voorkant van het proces. Om invulling te geven aan de omschreven trends en ontwikkelingen vragen we van het Waterschap een rol die verder gaat dan die van een kennisinstituut of adviseur. In het doorontwikkelen van de gemeente Deventer hebben we het Waterschap als partner nodig die participeert en investeert.</p>	
1.2	<p>We ervaren dat er de afgelopen jaren flinke stappen zijn gezet. Zeker met betrekking tot de samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie in het stedelijke gebied, de samenwerking in de regio (RIVUS en het Sallands wateroverleg) maar ook de gezamenlijke zoektocht naar alternatieve energiebronnen zoals de rioolwaterzuivering. Met het oog op de al deze opgaven bouwen we in de toekomst graag voort op de ingeslagen weg.</p>	<p>Dank voor uw waardering. We participeren met u graag in de gezamenlijke zoektocht.</p>
2. Veiligheidsregio Drenthe		
2.1	<p>Herkenbare visie De visie van WDODelta schetst herkenbare thema's. De maatschappelijke opgaven die vragen om een gezamenlijke aanpak in de regio zien wij ook. Er lijkt een zorgvuldig proces doorlopen om de rol en positie van de WDODelta daarin te markeren. De Veiligheidsregio Drenthe is in dit speelveld graag een relevante kennispartner.</p>	<p>Dank voor uw waardering en uw aanbod als kennispartner. Daar maken we graag gebruik van in de voortzetting van onze samenwerking.</p>
2.2	<p>Thema klimaat Een thema wat ons in ieder geval bindt, is "droogte". Ook deze periode vindt weer afstemming plaats met partners en ondernemers in Drenthe om ons voor te bereiden op de risico's van de huidige droge periode en de wijze waarop we hierover met elkaar communiceren. We investeren aan de voorzijde met elkaar om incidenten te voorkomen. Met de aanhoudende klimaatveranderingen krijgen we te maken met langere periodes van warm en veelal droog weer. Deze veranderingen vragen ons om in deze samenwerking na te denken hoe we komen tot een meer structurele oplossing. In de watervisie 2030 lees ik dat de organisatie van WDOdelta ook een proces doorloopt waarin er breder nagedacht wordt over de effecten van klimaatverandering. Het is dan ook vanzelfsprekend dat vanuit Drenthe wij graag meepraten en denken op de gemeenschappelijke thema's.</p>	<p>Het proces waarnaar u verwijst in uw reactie is onderdeel van het Waterbeheerprogramma (2022-2027). Daarbij is afstemming voorzien met u en andere partners.</p>
2.3	<p>Crisisbeheersing De VRD werkt samen met de waterschappen en de Drentse gemeenten aan het landelijke project Wave2020. In gezamenlijkheid komen we tot een impact-analyse voor Drenthe als het gaat om wateroverlast door aanhoudende regenval. Deze analyse zal vertaald worden naar het</p>	<p>Bedankt voor deze waardering</p>

	regionaal risicoprofiel en crisisplan van Drenthe. Het waterschap WDO Delta is met haar kennis hierbij één van de waardevolle partners.	
3. Provincie Drenthe		
3.1	<p>Vooraf willen wij onze waardering uitspreken voor uw aanpak in de vorm van expeditie watervisie, waarbij u in de bijeenkomst op 5 november 2019 de partners ruimschoots de gelegenheid heeft gegeven om een inbreng te geven.</p> <p>U geeft in uw Watervisie op basis van de doorkijk naar 2050 een heldere kijk op de ontwikkelingen in het waterbeheer. De verandering van het klimaat neemt hierin een centrale plaats in, maar uit uw visie blijkt ook een brede kijk op de ontwikkelingen zoals circulaire economie, veranderingen in de samenleving en de opgaven in het landelijke gebied. Op basis van deze doorkijk bepaalt u uw positie in 2030. Hierin schetst u duidelijk uw rol en taakopvatting, waarbij samenwerking en gebiedsgerichte aanpak een belangrijke plaats innemen. Dit is wat ons betreft een prima uitgangspunt voor de gezamenlijke aanpak van de opgaven waar we voor staan.</p> <p>U schetst in uw visie dat u in 2030 het voorzieningenniveau op orde heeft en houdt (voldoende grond- en oppervlaktewater). U schetst dat daarna, richting 2050, de functies meer onder druk komen te staan. Wij vragen ons af of deze discussie in bepaalde gebieden niet eerder aan de orde zal komen. Graag gaan we met u de komende periode verder in gesprek over de ruimtelijke consequenties van een klimaatbestendig watersysteem. Hierbij kunnen we gezamenlijk zoeken naar concrete koppelkansen.</p>	De thema's waarvoor u aandacht vraagt in uw reactie worden uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027), ook voor de verschillende gebieden. We gaan in dat proces graag in op uw aanbod om daarover in gesprek te gaan.
3.2	<p>In hoofdstuk 6 beschrijft u het belang van het grondwaterbeheer. Wij missen een centralere plek van de grondwatervoorraad in u Watervisie op basis van onze gezamenlijke Grondwateragenda in Rijn-Oost verband. De Grondwateragenda geeft aanbevelingen voor het vergroten van de grondwatervoorraad. Het gaat om een transitie van een waterbeheer gericht op afvoer naar een waterbeheer gericht op de voorraad grondwater.</p> <p>Wij vinden dat de Watervisie een duidelijke meerwaarde heeft door 10 jaar vooruit te kijken en op basis daarvan de opgaven in uw Waterbeheerprogramma verder concreet te maken. Wij zijn graag bereid om onze goede samenwerking daarbij voort te zetten en zo te zorgen voor afstemming tussen het provinciale beleid en het beleid van uw Waterschap.</p>	<p>U verwijst terecht naar de Grondwateragenda.</p> <p>De tekst op pagina 26 onder het kopje <i>Grondwaterbeheer</i> is aangepast/aangevuld: De zin: ' <i>Om dit te bereiken ..</i>' wordt vervangen door: <i>Daarom participeren we in een gezamenlijke aanpak voor een grondwateragenda in Rijn-Oost verband. Met deze Grondwateragenda zijn we beter in staat om te werken aan goed grondwater, kwantiteit en kwaliteit, en deze ook voor de toekomst te borgen.</i></p>
4. Gemeente Staphorst		
4.1	<p><u>Ambitiegericht</u></p> <p>Allereerst spreken wij onze waardering uit voor de 'Ontwerp Watervisie' zoals deze voorligt. De visie is een ambitiegericht visie. Het geeft een duidelijke lijn waarop het waterschap zich gaat richten. Een aantal van deze ambities sluiten aan bij de ambities van de gemeente Staphorst. Door slimme, gecombineerde oplossingen, het</p>	Bedankt voor uw waardering

	verknopen van opgaven en het benutten van kansen kunnen we samen bouwen aan een waterrobuuste en klimaatbestendige woon-, werk- en leefomgeving.	
4.2	<u>Doelmatige samenwerking</u> Vanuit huidige samenwerkingen in het waterbeheer en de (afval)waterketen zoals RIVUS en het Sallands wateroverleg ervaren we het Waterschap als een partner waarmee we doelmatig samenwerken. Deze samenwerkingsverbanden staan ook beschreven in uw missie.	Bedankt voor uw waardering
4.3	<u>Belangrijke ontwikkelingen omgevingsvisies</u> Als we kijken naar de trends en ontwikkelingen zien wij een belangrijke ontwikkeling op het gebied van de omgevingsvisies die voortkomen uit de Omgevingswet. In deze visie schetsen we als gemeente Staphorst welke plannen we voor de toekomst in de fysieke leefomgeving hebben. Zo wordt er gekeken naar mogelijke locaties voor inbreiding maar ook voor uitbreiding. Deze plannen vragen een actieve rol van het waterschap aan de voorkant van het proces. Om invulling te geven aan de omschreven trends en ontwikkelingen vragen we van het Waterschap een rol die verder gaat dan die van een kennisinstituut of adviseur.	Vanzelfsprekend worden wij graag vroegtijdig betrokken bij het zoeken en plannen van mogelijke locaties voor inbreiding en uitbreiding. We nemen graag contact met u op om te verkennen waar u verder aan denkt t.a.v. onze rol.
4.4	Concretere acties inzichtelijk maken In de huidige 'Ontwerp Watervisie' geeft u als waterschap aan een proactieve rol te gaan innemen in een aantal dossiers. Graag zouden we wat meer concretere acties willen zien, waarop wij, als gemeente Staphorst, beter kunnen aansluiten ofwel kunnen anticiperen.	De acties waarnaar u verwijst worden uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (2022-2027) ook voor de verschillende gebieden. Daarbij is afstemming voorzien met u en andere partners.
5. Gemeente Zwolle		
5.1	Allereerst spreken we graag onze waardering uit voor de ontwerp watervisie zoals deze voorligt en de wijze waarop partners meegenomen zijn om te komen tot de watervisie. Wij zien in de ontwerp watervisie veel aanknopingspunten voor de opgaven waar we als gemeente Zwolle voor staan, zoals vastgelegd in de Zwolse adaptatie strategie en deel 1 van de Zwolse omgevingsvisie: 'mijn Zwolle van morgen'.	Bedankt voor uw waardering
5.2	Naar een waterrobuuste en klimaatbestendige woon- en werkomgeving. De belangrijkste opgave waar we als regio voor staan is om de demografische en economische groei van (de Regio) Zwolle, zodanig te realiseren dat toekomstige weersextremen opgevangen kunnen worden. Door slimme, gecombineerde oplossingen, het verknopen van opgaven en het benutten van kansen willen we samen bouwen aan een waterrobuuste en klimaatbestendige woon- en werkomgeving. In de regio doen we dat door slim samen te werken. Als Zwolle ervaren we het Waterschap Drents Overijsselse Delta hierin als een belangrijke partner waarmee we op zoek kunnen gaan naar de innovatie. Vanuit huidige	Wij zien deze tegenstelling niet. Sober en doelmatig zien wij als een positieve grondhouding die onderdeel is van onze missie. Dit betekent voor ons slim en ook innovatief.

	<p>samenwerkingen, zoals waterrobuust Zwolle, het waterbeheer en de samenwerking in de (afval)waterketen zoals RIVUS en het Sallands wateroverleg, ervaren we het waterschap ook als partner die zoekt naar slimme, nieuwe en innovatieve oplossingen. Deze werkwijze past in onze ogen minder goed bij de door u geformuleerde missie die uitgaat van sober- en doelmatigheid. Wij ervaren het waterschap juist als een partner waarmee we vernieuwing en innovatie mogelijk kunnen maken om zo de potenties van de stad en regio te benutten.</p>	
5.3	<p>Zwolle als onderdeel van een klimaatbestendige groeiregio</p> <p>In de ontwerp watervisie zouden we graag de geografische potenties van het gebied terug willen zien. Bij het lezen van het stuk ontbreekt een positionering van het gebied (geografische duiding, kaart van het gebied, specifieke kenmerken). Waar liggen de kansen voor nu en in de toekomst en waarin onderscheidt ons gebied zich van andere gebieden in Nederland. We zien in toenemende mate belangstelling in onze regio als topregio. In de meest recente visies van het Rijk maakt Zwolle onderdeel uit van het Stedelijk netwerk Nederland, waar ruimte is voor groei in balans met de omgevingskwaliteiten die Zwolle rijk is. Die trots en veranderende positie van de regio Zwolle in Nederland zouden we daarom graag terug willen zien in de watervisie.</p>	<p>De concrete doorvertaling van de positionering van het gebied zal plaats vinden in het Waterbeheerprogramma (2022-2027). Daarover gaan we met u en andere partners in gesprek.</p>
5.4	<p>De rol van het waterschap: meer dan kennisdelen en advisering</p> <p>Als we kijken naar de trends en ontwikkelingen zien wij een belangrijke koppeling met de Zwolse omgevingsvisie in wording. In deze visie schetsen we als gemeente Zwolle welke plannen we voor de toekomst in de fysieke leefomgeving hebben. Zo ligt de focus op het herontwikkelen van binnenstedelijke locaties en het afbouwen van de suburbane woonwijk Stadshagen. De verdere verstedelijking van Zwolle vraagt een actieve rol van het waterschap aan de voorkant van planvormingsprocessen in de fysieke leefomgeving. Om invulling te geven aan de omschreven trends en ontwikkelingen vragen we van het waterschap een rol die verder gaat dan die van kennisdeler of adviseur, zoals nu op een aantal plekken in uw concept watervisie is terug te lezen. In het doorontwikkelen van de regio hebben we het waterschap als partner nodig die participeert en investeert.</p> <p>De huidige ontwerp watervisie roept bij ons als gemeente sterk de vraag op wat we van het waterschap als partner mogen verwachten bij de verschillende ontwikkelingen. En die vraag geldt niet alleen voor nu, maar zeker ook voor hoe we in 2030 als partners in de regio samenwerken in de fysieke leefomgeving.</p>	<p>U mag van ons als partner verwachten dat we participeren met de inbreng van onze kennis. Daar waar er synergie is met onze doelen en ambities maken we een bewuste afweging of we mee investeren en hoe we dat doen.</p>
5.5	<p>Tot slot</p> <p>We ervaren dat er de afgelopen jaren flinke stappen zijn gezet. Zeker met betrekking tot de samenwerking rond de regionale waterkeringen, het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWPB), op het gebied van klimaatadaptatie in</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>

	<p>het stedelijke gebied en de samenwerking in de regio (RIVUS en het Sallands Wateroverleg). Met het oog op de verstedelijkingsopgave in o.a. de gemeente Zwolle hopen we dat we dit de komende jaren nog meer te kunnen versterken.</p>	
6. Gemeente Raalte		
6.1	<p>Allereerst spreken we graag onze waardering uit voor de ontwerp Watervisie zoals deze voorligt en de wijze waarop partners meegenomen zijn om te komen tot de watervisie. Wij zien veel aanknopingspunten tussen uw ontwerp Watervisie en onze concept Omgevingsvisie.</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>
6.2	<p>In onze concept Omgevingsvisie – Horizon gemeente Raalte 2040 hebben wij vanuit het DNA van ons gebied en onze inwoners drie hoofdambities vastgesteld: 1) Raalte als groen en innovatief productielandschap, 2) Raalte geeft ruimte aan eigenzinnig samenleven, 3) Raalte als het levendig hart van Salland. Om deze ambities te realiseren heeft gemeente Raalte afwisselend een aanjagende, regisserende, verbindende en faciliterende rol. Daar waar het wateraspecten betreft binnen gemeente Raalte hebben gemeente en waterschap gedeelde opgaven die wij graag samen met u willen oppakken. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie, duurzame energie en innovaties in de waterketen.</p>	<p>Dank voor uw toelichting.</p>
6.3	<p>Gemeente Raalte en Waterschap Drents Overijsselse Delta kunnen daarbij voortbouwen op een samenwerking die al zeer goed is. Binnen de werkregio Rivus werken we aan een klimaatbestendige en waterrobuuste regio en hebben we mooie resultaten geboekt ten aanzien van kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid van de waterketen. En we voeren al jaren samen projecten uit om de stedelijke watersystemen in gemeente Raalte duurzamer en toekomstbestendig te maken. We willen dit partnerschap graag voortzetten en verder uitbouwen.</p>	<p>Bedankt voor deze waardering.</p>
6.4	<p>Naast de in uw concept visie genoemde onderwerpen is voor gemeente Raalte het omgaan met afvalwater in het buitengebied ook een belangrijk onderwerp. Het afvalwater in het buitengebied wordt deels ingezameld en getransporteerd naar rioolwaterzuiveringsinstallaties. De rest wordt na zuivering met individuele behandelingssystemen geloosd op bodem of oppervlaktewater. Er spelen zowel op korte termijn -welke regels stellen we in het Omgevingsplan?- als op lange termijn -welk afvalwatersysteem willen we in het buitengebied?- belangrijke vragen die voor zowel gemeente als waterschap. Wij hopen dat u in uw Watervisie in wilt gaan op dit aspect.</p>	<p>De concrete doorvertaling zal plaats vinden in het Waterbeheerprogramma (2022-2027). Daarover gaan we met u en andere partners in gesprek.</p>
7. Natuurmonumenten en gezamenlijke natuurorganisaties		
7.1	<p>Allereerst willen wij u een compliment maken voor deze visie! Wij waarderen dat u kiest voor een proactieve, meer sturende en agenderende rol in de ruimtelijke planvorming als het om water gaat. Het document straalt ook uit dat het waterschap nog meer wil samenwerken met partners</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>

	<p>en de verbinding met de omgeving zoekt. Daar zijn wij blij mee en wij zien uit naar een intensivering van onze samenwerking. Wij willen u over een aantal onderwerpen onze opmerkingen meegeven.</p>	
7.2	<p>Het waterschap vervult haar rol in een maatschappelijke context die complex en in verandering is. De belangrijke thema's van deze tijd zijn klimaat, energie, biodiversiteit, stikstof, kringlooplandbouw. In hoofdstuk 2 van de watervisie wordt hier op ingegaan. We missen hier echter biodiversiteit en natuurwaarden als opgave waar het waterschap een belangrijke bijdrage aan moet leveren. Daarmee lift biodiversiteit niet alleen mee met het handelen van het waterschap, zoals beschreven in hoofdstuk 4, maar wordt het een zelfstandig doel.</p>	<p>We onderschrijven het belang van biodiversiteit. In februari 2020 heeft het Algemeen bestuur ons biodiversiteitsbeleid vastgesteld.</p>
7.3	<p>We vinden het positief dat er veel aandacht is voor klimaatverandering in deze visie. Het waterschap vervult een sleutelrol als het gaat om het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Met name de droogte heeft voor natuur grote effecten. De beschikbaarheid van voldoende (grond)water is essentieel om natuurkwaliteit en de daaraan gekoppelde biodiversiteit te kunnen behouden.</p> <p>Het huidige watersysteem is vooral gericht op het afvoeren van teveel water. De droge zomers van de afgelopen jaren laten zien dat het vasthouden van water steeds urgenter wordt. Dit vraagt een andere inrichting van het watersysteem. Wij vragen u om hier met prioriteit mee aan de slag te gaan. We denken dat dit vaak kan leiden tot voordeel voor zowel natuur als landbouw. Zeker in combinatie met de grote opgaven in het landelijk gebied zoals kringlooplandbouw en de Gebiedsgerichte Aanpak o Wij verzoeken u op de korte termijn de rek in het huidige systeem te benutten door het peilbeheer in te richten op het maximaal vasthouden van gebiedseigen water in zomer én winter. Door zoveel mogelijk over te stappen op het hanteren van de zomerpeilen verbetert de grondwateraanvulling en kunnen we ons op korte termijn beter wapenen tegen de droogte.</p> <p>o Op de middellange termijn is een structureel ander peilbeheer nodig dat uitgaat van het natuurlijk systeem. Daarom vragen wij u in de watervisie aan te kondigen dat het waterschap geleidelijk de aanpak "functie volgt peil" in gang gaat zetten. Dat betekent dat niet automatisch het peil wordt afgestemd op de functie, maar dat uitgaan wordt van functie volgend op het waterpeil (uitgaande van een natuurlijk systeem). Wij begrijpen dat deze wijziging niet direct kan worden doorgevoerd. Juist daarom is het belangrijk om in de Watervisie deze koers uit te zetten. Dit geeft grondeigenaren de tijd (bijv 10 jaar) om hieraan te wennen. Meest kansrijk zijn de gebieden die laag in het systeem liggen: beekdalen en veenweidelandschappen. Als waterschap bent u in de lead om de NBW-normering aan te passen, bijvoorbeeld T=1 in beekdalen. Voor een klimaatrobuust watersysteem moeten we simpelweg stoppen met diepe ontwatering van lage plekken in het landschap. Wij roepen u op om in samenwerking met andere waterschappen instrumenten te ontwikkelen om eigenaren en gebruikers bij deze omslag te helpen.</p>	<p>In de watervisie onderschrijven we dat klimaatverandering een grote impact heeft op het functioneren van het watersysteem. We anticiperen op deze klimaatverandering door het watersysteem zo veel mogelijk robuust in te richten. Zoals in de Watervisie vermeld, stimuleren we daarnaast velerlei maatregelen.</p> <p>In toenemende mate is waterbeschikbaarheid een belangrijk thema. We zoeken daarbij continu naar een balans tussen het vasthouden en afvoeren van water.</p> <p>Daar waar functies in het gedrag komen als gevolg van waterbeheer gaan we vroegtijdig in gesprek met partijen, die over die functies gaan en de daartoe bevoegde overheden, om samen naar oplossingen te zoeken.</p>

	<p>Stikstof. Integrale, duurzame en daarmee structurele oplossingen kunnen vooral gevonden worden in het ontwikkelen van een klimaatrobuust watersysteem, dat gericht is op het zo goed mogelijk vasthouden van gebiedseigen water. Dat vraagt om meer infiltratie in de hoger gelegen gebieden zoals het Drents plateau en de Sallandse heuvelrug, en het vertraagd afvoeren van water in de beekdalen; feitelijk het vergroten van de sponswerking in het beheergebied. Een klimaatrobuust systeem en klimaatrobuuste beekdalen kunnen tevens helpen om het effect van veenoxidatie te beperken. Qua handelingsperspectief vraagt dat om actie op korte en middellange termijn.</p>	
7.4	<p>We vragen ook om extra maatregelen te nemen op het vlak van grondwater in relatie tot verdrogingsgevoelige natuur, vooral op de hoger gelegen gebieden waar wateraanvoer in perioden van droogte niet mogelijk is. Zo is een zonering voor beregening naar onze mening van groot belang om negatieve effecten op natuur door beregening in droge perioden te voorkomen.</p>	<p>De vraagstukken en suggesties die u aanreikt zijn onderdeel van de Grondwateragenda Rijn-Oost. (zie antwoord 3.2)</p>
7.5	<p>In uw missie geeft u aan dat u inzet op schoon water voor natuur. Wij zouden graag zien, gelet op bovenstaande, dat u dit verandert in 'voldoende en schoon water' voor natuur.</p>	<p>Wij zijn het met u eens dat schoon water én voldoende water van belang is voor de natuur. Wij wijzigen de missie in: <i>"Wij zorgen voor veilig wonen met water, voor voldoende en schoon water voor boeren en bedrijven, in de stad en de natuur. Samen met onze partners doen wij dat op een sobere en doelmatige wijze, zodat de mensen in het gebied gezond en veilig kunnen leven, wonen en werken."</i></p>
7.6	<p>In de watervisie geeft u aan dat u biodiversiteit als integraal onderdeel van uw werk gaat betrekken. Dat is een ontwikkeling die wij toejuichen en waar wij ook graag in meedenken, bijvoorbeeld op het punt van beheer en onderhoud van waterlopen.</p>	<p>In februari 2020 heeft het Algemeen bestuur ons biodiversiteitsbeleid vastgesteld. Wij maken graag gebruik van uw aanbod om mee te denken in het proces van het opstellen van het Waterbeheerprogramma (2022-2027).</p>
7.7	<p>We willen het waterschap oproepen om waar mogelijk haar opgaven zoveel mogelijk te verbinden aan andere opgaven die op dit moment spelen, zoals de stikstofopgave, bossenstrategie en de landbouwtransitie.</p>	<p>We maken bewuste keuzes daar waar het gaat om het verbinden van opgaves. Zie ook antwoord 1.1.</p>
7.8	<p>Ongeveer een derde deel van het werkgebied van uw waterschap bestaat uit veengronden met meer of minder gevoeligheid voor oxidatie. Denk hierbij aan de beekdalen en de veenweidegebieden. In relatie tot klimaatverandering vinden wij het dan ook belangrijk dat als veenafbraak, CO2-reductie, bodemdaling in relatie tot</p>	<p>We werken momenteel samen met de provincies, de gemeenten en maatschappelijk organisaties aan een veenweidevisie voor ons</p>

	veenweide een nadrukkelijk plek krijgen in deze visie. In lijn met het Klimaatakkoord is het belangrijk om te werken aan transitie, waarbij gezocht wordt naar duurzame, structurele oplossingen.	beheergebied. Bij de voorbereidingen van deze visie komen deze onderwerpen nadrukkelijk aan de orde.
7.9	De aandacht die er is voor waterkwaliteit en het belang van een goede monitoring van stoffen willen wij graag onderstrepen. We denken hierbij aan fosfaat, nitraat, microplastics, geneesmiddelen en bestrijdingsmiddelen die in de landbouw gebruikt worden. Het nemen van maatregelen om te voorkomen dat deze middelen in het aquatisch milieu terecht komen verdient aandacht in het waterbeheerprogramma als onderdeel van de te realiseren kwaliteitsopgaven.	De vraagstukken waarvoor u aandacht vraagt in uw reactie worden nader uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027).
7.10	Tot slot willen wij u een compliment maken voor de aandacht die u in deze visie geeft aan klimaatadaptatie in stedelijk gebied. De bebouwde omgeving is kwetsbaar voor klimaatverandering en wij zijn verheugd om te lezen hoe u hierin uw rol wil oppakken.	Bedankt voor uw waardering.
8. Provincie Overijssel		
8.1	Met belangstelling hebben wij uw Ontwerp Watervisie "Meer dan water" gelezen, waartoe u ons heeft uitgenodigd schriftelijk te reageren tot uiterlijk 10 juli 2020. Aangezien het geen verplichting is onder de Omgevingswet, willen wij allereerst onze complimenten uitspreken voor het feit dat u uw beleid heeft geïntegreerd in deze Watervisie. En niet alleen het waterbeleid, maar ook de sociale en organisatie aspecten heeft u hierin een plek gegeven. Onze algemene bevindingen zijn dat het een prettig leesbaar document is, waarin u een duidelijke rol en taakopvatting schetst. Eveneens bedanken wij u voor de gelegenheid die wij kregen om input te geven de Expeditie op 5 november 2019, en voor het organiseren van een digitale ambtelijke infosessie (23 juni jl.) waarin u toelichting gaf op het doorlopen én toekomstige proces en ruimte creëerde voor onze vragen.	Bedankt voor uw waardering.
8.2	In uw Watervisie geeft u een doorkijk naar 2050 op basis van verschillende trends en ontwikkelingen. Vanuit een brede blik op de verschillende maatschappelijke opgaven beschrijft u de gevolgen hiervan op het watersysteem en uw rol als waterbeheerder. Zo lezen wij dat u een regierol in multifunctioneel ruimtegebruik en veranderingen in het landelijk gebied vanuit het waterperspectief ziet voor uw waterschap, en een belangrijke rol in de aanpak van droogte. Termen als samenwerking en (pro)actieve houding komen veelvuldig terug, en gezien de gezamenlijke aanpak die deze trends en ontwikkelingen vragen zien wij dit als een mooi uitgangspunt voor ons als samenwerkingspartners.	Bedankt voor uw waardering.
8.3	Ten aanzien van het voorzieningenniveau voor grond- en oppervlaktewater schetst u dat u het niveau tot 2030 wil handhaven, rekening houdend met klimaatverandering. Zo past u bijvoorbeeld een meer flexibel peilbeheer toe in veenweidegebieden om de bodemdaling daar te remmen.	De thema's waarvoor u aandacht vraagt in uw reactie worden uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027), ook voor de

	De vraag is echter of dit voldoende is voor de periode tot 2030. Zoals u al schetst voor de periode richting 2050, komen functies onder druk te staan en zullen er keuzes gemaakt moeten worden. We verwachten dat deze keuzes echter niet kunnen wachten tot 2030, en gaan daarom graag op korte termijn in gesprek over de ruimtelijke gevolgen van klimaatverandering. We hebben hierin een gezamenlijke aanpak voor ogen.	verschillende gebieden. We gaan in dat proces graag in op uw aanbod om daarover in gesprek te gaan.
8.4	In hoofdstuk 5 op pagina 21 staat het volgende: "De verwachting is dat deze normen naar boven bijgesteld worden vanwege de toegenomen bebouwing achter de dijken." Dit is echter niet juist. De oude normen waren van 2006, en er is inmiddels een landelijke methodiek beschikbaar voor het bepalen van de normen voor regionale waterkeringen. In 2018 heeft onze Provinciale Staten ingestemd met deze nieuwe methodiek. Voor de Weteringen betekent dit een normverhoging op sommige trajecten, waar wij als provincie momenteel nader onderzoek naar doen. Wij hopen dat u op basis van deze toelichting uw Watervisie aan wilt passen.	De tekst op pagina 21 onder het kopje <i>Regionale waterkeringen</i> is als volgt aangepast: <i>(...) komende periode nieuwe normen vaststellen. Deze worden opnieuw genormeerd omdat in 2018 ingestemd is met het toepassen van een nieuwe systematiek voor normeren van regionale keringen. De verwachting is dat deze normen naar boven bijgesteld worden.</i>
8.5	Wij zijn erg blij te lezen dat u het onderwerp 'Grondwaterbeheer' hoog op de agenda zet en een actievare rol ambieert. Dit geeft ons, samen met onze gezamenlijk opgestelde Grondwateragenda, voldoende bouwstenen om de samenwerking op dat thema verder vorm te geven. En zoals ook benoemd is tijdens de digitale ambtelijke infosessie, zullen we die samenwerking vooral moeten zoeken op de snijvlakken van elkaars rollen en taken.	Bedankt voor uw waardering. En wij sluiten ons aan bij uw wens tot samenwerking op de snijvlakken van elkaars rollen.
8.6	Al met al geeft de Ontwerp Watervisie een mooi beeld van de koers die u voor uw waterschap ziet. Wij zien de definitieve Watervisie graag tegemoet, evenals de uitwerking van deze ambities in uw Waterbeheerprogramma. Vanwege de nauwe samenhang tussen uw Watervisie en Waterbeheerprogramma en onze omgevingsvisie en Regionaal Waterprogramma, zijn wij uiteraard bereid samen op te trekken en te zorgen voor een goede afstemming tussen het provinciaal beleid en waterschapsbeleid.	Wij zien uit naar verdere samenwerking.
9. LTO Noord		
9.1	We zijn van mening dat het waterschap met deze visie een goede stap zit in het zichtbaar maken van de koers. In de inleiding wordt het document gekarakteriseerd als koersbepalend en als levend document. We vinden het belangrijk dat deze twee elementen benoemd zijn in de inleiding. Vooral omdat naar ons inzicht goed besturen vraagt om vooruit kijken, dat gebeurt in het perspectief tot 2050 en in meer scherper perspectief tot 2030.	Dank voor uw waardering.

9.2	We hebben te maken met klimaatverandering, veranderende sociaaleconomische omstandigheden en een grote hoeveelheid aan opgaven in het buitengebied. Dat vraagt meer dan voorheen om de strategie van besturen is vooruit zien, op koers blijven en inspelen op wat de markt en maatschappij vragen. Een belangrijke randvoorwaarde is daarbij om haalbaar en vooral betaalbaar in het perspectief te houden. We hechten als agrarische sector grote waarde aan de betaalbaarheid en redelijke tarieven.	Betaalbare en redelijke tarieven hebben we voortdurend op ons netvlies. We handelen daarmee vanuit onze missie waarin is opgenomen dat we samen met onze partners op een sobere en doelmatige wijze onze taken uitvoeren.
9.3	De landbouw is de grootste ruimtegebruiker op het platteland en daarmee een belangrijke beheerder van het Nederlandse landschap. Onze oproep is, blijf inzetten op de programma's en projecten waarbij samenwerken en praktijkgericht werken centraal staan. De transitie van de landbouw leidt tot een verandering van de waterbehoefte en biedt kansen om de waterkwaliteit verder te verbeteren. De gezamenlijke inzet van programma's zoals DAW en ZON moeten blijvend omarmd worden.	We nemen uw opmerking voor kennisgeving aan.
9.4	Houd de kerntaken van het waterschap ten alle tijden in het vizier. In een meer complexere wereld dan voorheen is het logisch dat het waterschap de opgave heeft om te verbinden en samen te werken aan de grote duurzaamheidsopgaven. We vinden het van belang dat het bestuur wel kritisch is en blijft welke initiatieven passen bij het werk en de opdracht van het waterschap. Goed waterbeheer vraagt permanent beheer en onderhoud van het watersysteem en kunstwerken. Dit betekent aandacht houden voor verantwoord beheer en onderhoud, zoals baggeren, maaien, schouw en handhaving.	Wij zijn van mening dat beheer en onderhoud van het watersysteem goed is verankerd in de watervisie. Daarnaast zien wij in onze watervisie voor ons waterschap een rol binnen verschillende maatschappelijke thema's zoals duurzaamheid, energie, biodiversiteit en cultuurhistorie.
9.5	Tot slot, we zouden graag met deze visie, wanneer deze is vastgesteld nog eens nader in gesprek willen met elkaar, dat zouden we graag willen doen met een van onze regiobestuurders, maar ook met onze waterportefeuillehouders. We zien graag uit naar het vervolg.	Bij de voorbereidingen van het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is voorzien in inhoudelijke afstemming met onze partners en stakeholders. Wij nemen in het najaar van dit jaar hierover contact met u op. Daarnaast organiseren wij in overleg met u dit najaar een bestuurlijk overleg.
<i>Digitale reacties via reactieformulier</i>		
10. Raadslid gemeente Steenwijkerland		
10.1	1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt. Prima. Voor een gewone inwoner moeilijk leesbare taal!	We overwegen om via een infographic de Watervisie toegankelijker te maken.
10.2	1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen. Uitstekend!	Dank voor uw waardering.

10.3	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Veel hoofdstukken maar een korte opsomming van de thema's kon ik niet goed vinden. Ik reageer omdat ik mij zorgen maak over het gebruik van grondwater door bijvoorbeeld particulieren. Ik zie in de gemeente particulieren met een grondwaterpomp en vraag mij af welke schade dit kan aanrichten. Daarnaast veel mensen die toch wel een giga zwembad in de tuin hebben terwijl toch duidelijk is dat wij zuinig moeten zijn met water</p>	<p>Wij delen uw zorg voor toenemend gebruik van ons kostbare grondwater. We hebben, samen met de provincies een systeem ontwikkeld van meldingsplichten of vergunningen om onttrekkingen van grondwater te reguleren. Daarnaast zijn wij naar aanleiding van diverse droge zomers in gesprek met onze partners om te bezien welke aanvullende maatregelen wij kunnen nemen om gebruik van grondwater verder te reguleren. Onderdeel hiervan is communicatie richting burgers en bedrijven over efficiënt gebruik van water.</p>
10.4	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Voorlichting aan inwoners met praktische voorbeelden. (Opvangen douchewater, opvangen regenwater, meer groen in de tuin etc. etc.</p>	<p>Deze kans tot samenwerking beamen wij. Via Fluvijs, het programma Klimaat Actief en relatiebeheer vindt reguliere afstemming plaats over verdere samenwerking op dit vlak.</p>
11. Gemeente Hellendoorn		
11.1	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Goed om te zien dat WDOD naast haar primaire taken ook aandacht heeft voor bredere maatschappelijke opgaven</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>
11.2	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Mens en organisatie De gemeente Hellendoorn is geen actief partner in de samenwerkingsverbanden RIVUS of FLUVIJS. De Sallandse Heuvelrug is ruwweg de scheiding tussen WDOD en Vechtstromen. Toch ligt ruim 30% van het Hellendoorns grondgebied binnen de grenzen van WDOD. Wij zoeken naar structuur in de samenwerking met WDOD zowel ambtelijk als bestuurlijk.</p> <p>Watersysteem Wij zijn nieuwsgierig of en op welke manier onze gemeente voorzien wordt van water (uit het IJsselmeer gebied?)</p>	<p>Deze opmerking/vraag heeft niet zo zeer direct relatie met Ontwerp Watervisie, de relatiebeheerder zal contact met u opnemen.</p>
11.3	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Grondwaterbeheer Daarnaast passen we ons watersysteem daar waar mogelijk</p>	<p>Maatregelen worden uitgewerkt in de actualisatie van "Water raakt" en het Waterbeheerprogramma (2022-2027) en het programma</p>

	aan zodat we de waterbeschikbaarheid vergroten. Dit doen we door maatregelen te nemen die zorgen voor het beter vasthouden van water en/of die de aanvoercapaciteit vergroten. Wij zijn nieuwsgierig welke maatregelen WDOD in onze gemeente kan hiervoor kan nemen.	Zoetwatervoorziening Oost Nederland.
11.4	Waterketen in 2030 Wat is de visie van WDOD op het meer decentraal zuiveren van afvalwater. Zeker nu de vervangingsopgave van de riolering in het buitengebied op middellange termijn er aan komt.	Binnen de planperiode van het Waterbeheerprogramma gaan we hiervoor een aparte visie ontwikkelen ten aanzien van afvalwater inzameling en behandeling in het buitengebied. Hierbij zullen we samen met de gemeenten optrekken. Bij de ontwikkeling van deze visie maken we een integrale afweging waarbij o.a. meewegen: waterkwaliteit en kwantiteit, assets waterketen, maatschappelijke kosten.
12. Programmamanager deltaprogramma IJsselmeergebied		
12.1	3.1 Wilt u ons nog iets anders meegeven? Het onderwerp waterveiligheid mist bij klimaatadaptatie. Hierbij wil ik het volgende voorstel doen om op te nemen in de watervisie: De afvoerverdeling (bij laag water) over de rivieren en de verdeling van zoetwater uit het IJsselmeergebied zijn belangrijk voor ons gebied. Daarbij is het ook van belang om zicht te hebben op (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op ons gebied. Het recent gestarte KennisProgramma Zeespiegelstijging is daarvan een voorbeeld; dit programma krijgt een nadere uitwerking voor o.a. het IJsselmeergebied. Inzichten die hieruit voorkomen kunnen leiden tot een mogelijke verhoging van het winterpeil van het IJsselmeer, ergens na 2050. We participeren daarom in de relevante Deltaprogramma's als IJsselmeergebied, Waterveiligheid en Zoetwater.	Dank voor uw informatieve reactie. Effecten die hieruit voortvloeien spelen na 2050 buiten de zichtstermijn van de Ontwerp Watervisie. Omdat de visie een levend document is zullen we de ontwikkelingen uiteraard blijven volgen. In de visie is aangegeven dat we dit doen door actief te participeren in de Deltaprogramma's die daarover gaan.
13. Gemeenten De Wolden en Gemeente Hoogeveen		
13.1	1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt. Met interesse hebben we kennis genomen van de ontwerp watervisie. In de watervisie schetst u een breed palet van maatschappelijke thema's. Deze thema's spelen vrijwel voor alle overheden met ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid.	Dank voor uw waarneming.
13.2	1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen Door de rol van het waterschap te koppelen aan brede	Dank voor uw waarneming en waardering.

	<p>maatschappelijke thema's kunnen de verschillende opgaven en ontwikkelingen die daarbij spelen in beeld gebracht worden. Er wordt als het ware een totaaloverzicht gecreëerd.</p>	
13.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Uw bestuur heeft de wens voor meer duiding aan de bestuurlijke taakopvatting in relatie tot maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. In een visie kan dit goed worden weergegeven.</p>	Dank voor uw waarneming en waardering.
13.4	<p>1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen.</p> <p>Dit was reeds een uitgangspunt en zal ook een uitgangspunt blijven in omgevingsvisies en ruimtelijke plannen.</p>	Fijn om te vernemen.
13.5	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Wij zijn blij met het waterschap als samenwerkingspartner in de werkregio Fluvius. Daarin wordt gezamenlijk uitvoering gegeven aan de opgaven in de waterketen, watersysteem en klimaatadaptatie. In de ontwerp watervisie geeft u aan dat u de samenwerking met de partners, waaronder Fluvius, wilt intensiveren. Dit zal ten goede komen aan de opgaven die er zijn voor de waterketen, watersysteem en klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is een prominent thema in de watervisie en daar zullen voor de gemeenten grote opgaven liggen in de openbare ruimte.</p>	Bedankt voor uw waardering.
13.6	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Wij zien het waterschap als kennisautoriteit. Daarom zijn we blij met de rol van het waterschap als partner in projecten en ontwikkellocaties.</p>	Bedankt voor uw waarneming en waardering.
13.7	<p>3.1 Wilt u ons nog iets anders meegeven?</p> <p>Uw organisatie heeft veel kennis van circulariteit en innovatie. We hopen dat u daarin ook een partner kunt zijn voor de gemeente De Wolden en de gemeente Hoogeveen.</p>	Wij delen graag onze kennis daarover en trekken hier graag samen in op.
13.8	<p>3.2 Tenslotte: hoe hebt u expeditie Watervisie ervaren?</p> <p>De expeditie hebben we als een interessant proces ervaren. We waarderen het dat we als partners de kans krijgen om mee te denken en inbreng te geven.</p>	Dank voor uw waardering.

13.9	<p>4.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste opgaven in de verschillende gebieden?</p> <p>In het stedelijk gebied zien we de grootste opgaven in wateroverlast en hitte. In het landelijk gebied zien we de grootste opgaven in wateroverlast en droogte.</p>	<p>Deze opgaven zijn voor ons herkenbaar. Concrete doorvertaling van de acties en rol die wij innemen zal onderdeel zijn in de actualisatie van "Water raakt" en het op te stellen waterbeheerprogramma.</p>
14. Waterschap Hunze en Aa's		
14.1	<p>1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt.</p> <p>In de Watervisie wordt een goed overzicht gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen waar het waterschap mee te maken heeft/krijgt.</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>
14.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>De koppeling tussen maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen en de kerntaken van het waterschap wordt goed uitgelegd.</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>
14.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Dit wordt op hoofdlijn goed omschreven. Het zou goed zijn om in het nieuwe waterbeheerprogramma duidelijk te maken wat dit betekent voor de concrete opgaven en maatregelen. Duiding van rol en positie van het waterschap is in de huidige maatschappelijke ontwikkelingen belangrijk, zodat de gespreks- en samenwerkingspartners in de omgeving weten wat ze wel en niet kunnen verwachten van het waterschap.</p>	<p>De thema's van de watervisie en ook de onderwerpen waarvoor aandacht wordt gevraagd in de reacties worden uitgewerkt in het waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027), ook voor de verschillende gebieden. Bij het opstellen van het WBP is voorzien in afstemming met onze partners tijdens gebiedsbijeenkomsten.</p>
14.4	<p>1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen.</p> <p>Het belang hiervan wordt duidelijk weergegeven. Hoe dit precies wordt gedaan, welke acties hiervoor worden uitgevoerd, is nu nog niet duidelijk. Dat past echter ook beter binnen een waterbeheerprogramma of separate uitwerking.</p>	<p>Dat werken we inderdaad uit in het Waterbeheerprogramma.</p>
14.5	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>In tijden van droogte voeren wij water aan vanuit het IJsselmeer. De aanvoerroute gaat door het beheergebied van WDOD en waterschap Vechtstromen. Als het aanvoerwater ons beheergebied binnenkomt voldoet het vaak niet aan de gewenste waterkwaliteit. Wij willen graag</p>	<p>Wij nemen contact met u op om deze twee zaken met u te bespreken (wateraanvoer en waterkwaliteit).</p>

	<p>met u en met waterschap Vechtstromen analyseren hoe dit komt en afspraken maken over het oplossen van dit probleem. In het verlengde hiervan zouden we ook een dergelijk gezamenlijke analyse willen uitvoeren met betrekking tot het schutten in de Drentse Hoofdvaart, waarbij ook regelmatig water van mindere kwaliteit in ons watersysteem terechtkomt. We verzoeken u dit ook mee te nemen in de uitwerking van het nieuwe waterbeheerprogramma.</p>	
14.6	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>De samenwerking tussen (buur)waterschappen is over het algemeen goed. Zeker bij beheergebied-overstijgende vraagstukken is het belangrijk om af te stemmen en, indien nodig, samen te werken. Dit is ook belangrijk voor het overleg en de afstemming met onze gezamenlijke partners en stakeholders in onze omgeving.</p>	Bedankt voor deze waardering.
14.7	<p>3.1 Wilt u ons nog iets anders meegeven?</p> <p>De ontwerp Watervisie is een mooi, overzichtelijk en goed leesbaar document geworden. Wij wensen u veel succes bij de verdere uitwerking in het nieuwe waterbeheerprogramma.</p>	Bedankt.
15. Gemeente Steenwijkerland		
15.1	<p>1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt.</p> <p>Alle trends en ontwikkelingen worden benoemd. Wel moet e.e.a. nog nader uitgewerkt worden en daarin is een zorgvuldige en integrale afweging van groot belang.</p>	De uitwerking vindt plaats in het Waterbeheerprogramma (2022-2027). Hierin zullen deze afwegingen een plek krijgen.
15.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>zie 1.1.</p>	Zie antwoord 14.1
15.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Waterschap ziet een proactieve en/of een participerende rol voor zich, altijd in samenwerking met andere partijen.</p>	Bedankt voor uw waarneming.
15.4	<p>1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen.</p> <p>De ambitie en opgave dient in samenwerking nog nader worden uitgewerkt.</p>	De thema's van de Watervisie en ook de onderwerpen waarvoor aandacht wordt gevraagd in de reacties worden uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027), ook voor de verschillende gebieden. Bij het opstellen van het WBP is voorzien in afstemming met

		onze partners tijdens gebiedsbijeenkomsten.
15.5	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Bodemdaling veenweidegebied, klimaatadaptatie, omgevingsvisie, waterveiligheid. Daarnaast werken we graag mee met het IBP vitaal platteland.</p>	Deze zijn ook voor ons herkenbaar en nemen we mee in het Waterbeheerprogramma.
15.6	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Zie 2.1.</p>	Zie antwoord 14.5
15.7	<p>3.2 Tenslotte: hoe hebt u expeditie Watervisie ervaren?</p> <p>Positief; mooi proces waarbij ruimte was om input te leveren.</p>	Dank voor uw waardering.
15.8	<p>4.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste opgaven in de verschillende gebieden?</p> <p>Veenweide problematiek, bodemdaling en vitaal platteland. Dit zijn m.i. belangrijke thema's voor Steenwijkerland de komende jaren waar we samen het waterschap willen optrekken.</p>	Deze opgaven zijn voor ons herkenbaar. Concrete doorvertaling van de acties en rol die wij innemen zal onderdeel zijn van het op te stellen Waterbeheerprogramma.
15.9	<p>4.2 Welk gebied vindt u met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>De ruime omgeving rondom Scheerwolde waarbij bodemdaling en veenweideproblematiek samen komen.</p>	De aandacht van het waterschap gaat met name uit naar de gebieden in het veenweidegebied. Hier zijn onderwerpen als bodemdaling, klimaatakkoord, Natura2000 en landbouw(transitie) actueel.
16. Gemeente Kampen		
16.1	<p>1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt.</p> <p>Onder 'Klimaatverandering' staat nu: "Het rioolstelsel is niet overal berekend op extreme buien (...). Veel neerslag kan leiden tot water op straat en dat geeft overlast." Water op straat is niet per definitie overlast. Binnen de gemeente Kampen hebben we dit anders gedefinieerd. Het is belangrijk om hier onderscheid in te maken. Over veenweidegebied wordt het volgende gezegd: 'We kiezen ervoor om op de korte termijn in te zetten op het vertragen van de maaiveld daling (...). Voor de lange termijn houden we er rekening mee dat functies en daarmee het grondgebruik in het veenweidegebied sterk zullen veranderen'. Wij vragen ons af of het aanpassen van peilbeheer niet vooruit loopt op de lopende onderzoeken. Dit heeft waarschijnlijk wel consequenties voor de inrichting van het gebied en zal dus wel in goed overleg met de gemeente moeten gebeuren.</p>	<p>'Water op straat is niet per definitie overlast'. We hebben naar aanleiding van uw reactie de tekst op pagina 32 onder het kopje <i>Klimaatverandering</i> als volgt aangepast: "<i>Veel neerslag kan leiden tot water op straat en mogelijke waterhinder- of wateroverlast situaties</i>".</p> <p>Wij hebben de afgelopen jaren diverse peilbesluiten vastgesteld omdat dit vereist werd vanuit provinciale verordeningen of omdat inrichtingsmaatregelen zijn uitgevoerd. We lopen hierbij niet vooruit op onderzoeken rondom de veenweidevisie.</p>

16.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>Er wordt in de visie onder 'Samenwerking met gemeenten' gesproken over RIVUS, maar alleen wat betreft de afvalwaterketen. RIVUS functioneert ook als DPRA-werkregio voor klimaatadaptatie, er zal vanuit RIVUS ook een regionaal uitvoeringsprogramma voor klimaatadaptatie opgesteld worden. Het lijkt ons goed dat dit ook onder 'Klimaatadaptatie' benoemd wordt, omdat het op deze manier lijkt alsof RIVUS geen rol van betekenis speelt voor de aanpak klimaatadaptatie van WDOD.</p>	<p>Naar aanleiding van uw reactie hebben we de tekst op pagina 24 onder het kopje <i>Watersysteem in 2030</i> als volgt gewijzigd: "...<i>uitdagingen. Uitdagingen waar wij niet alleen voor staan, maar de samenwerking in opzoeken met onze partners, onder andere via Fluvius en Rivus. De uitdagingen vragen om</i>".</p>
16.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>In de watervisie staat 'Als waterschap zetten we dit onderwerp hoog op onze agenda en willen we, als waterdeskundige, een actievere rol in het grondwaterbeheer.' Daarbij hebben wij de vraag gesteld of dit ook geldt voor stedelijk gebied of alleen voor landelijk gebied. Dit omdat WDOD juist bezig is om het grondwatermeetnet in stedelijk gebied af te stoten dan wel te versoberen en hierbij nadrukkelijk meer eigen initiatief van de gemeenten gevraagd wordt. De vraag kon in de informatiebijeenkomst nog niet beantwoord worden.</p>	<p>Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de primaire stedelijke grondwatermeetnetten. Daar waar gezamenlijke doelen zijn, willen we samenwerken. Een actievere rol voor het waterschap betekent dat wij als kennispartner belangrijke ontwikkelingen agenderen en in daaruit voortvloeiende opgaven participeren in zowel stedelijk als landelijk gebied.</p>
16.4	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Klimaatadaptatie Veenweidegebied Aanpak wateroverlast Beheer stedelijk water</p>	<p>Deze zijn ook voor ons herkenbaar en nemen we mee in het Waterbeheerprogramma.</p>
16.5	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Kansen: meekoppelkansen uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Knelpunten: verschillende functies veenweidegebied.</p>	<p>Deze zijn ook voor ons herkenbaar en nemen we mee in het Waterbeheerprogramma en de veenweidevisie.</p>
16.6	<p>3.2. Tenslotte: hoe hebt u expeditie watervisie ervaren?</p> <p>Het proces is zeer goed bevallen, zeker gezien de omstandigheden. Op de eerste bijeenkomst was nog niet geheel duidelijk waar de visie precies heen ging, maar de workshops waren informatief en er werd ook veel ruimte geboden om mee te denken. De online consultatieronde is misschien het enige waar iets op aan te merken was; veel vragen of opmerkingen konden niet beantwoord worden, waarbij er verwezen werd naar het reactieformulier. Aan de andere kant is het ook begrijpelijk dat dit in coronatijd de beste optie was.</p>	<p>Bedankt voor uw waardering en de feedback. Onze relatiebeheerder zal contact met u opnemen over eventuele vragen die nog niet beantwoord zijn.</p>
16.7	<p>4.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste opgaven in de</p>	<p>Deze opgaven in het</p>

	<p>verschillende gebieden?</p> <p>Bodemdaling en bijbehorende veranderingen in grondwaterstand en waterpeil in het veenweidegebied, met name in de Mastenbroekerpolder. Waterveiligheid in overstromingsrisicogebied, met name Kampereiland. Omgaan met hevige buien en wateroverlast in stedelijk gebied.</p>	<p>veenweide- en stedelijk gebied zijn voor ons herkenbaar. Concrete doorvertaling van de acties en rol die wij innemen zal onderdeel zijn van het op te stellen Waterbeheerprogramma. Voor wat betreft uw opmerking over de waterveiligheid van Kampereiland zal onze relatiebeheerder contact met u opnemen.</p>
16.8	<p>4.2 Welk gebied vindt u met name interessant voor uw organisatie?</p> <p><i>Koekoekspolder en 'het Tussenland' is gemarkeerd.</i> In het Tussenland staan een aantal ontwikkelingen gepland, met name op gebied van woningbouw. Tegelijkertijd speelt in de Koekoekspolder de vraag of er voldoende waterberging aanwezig is en of vernatting een passende maatregel is om bodemdaling tegen te gaan. De combinatie van (grond)watervraagstukken en nieuwe ontwikkelingen maakt dit voor Kampen een belangrijk gebied.</p>	<p>Dank voor uw reactie. Ter voorbereiding van het Waterbeheerprogramma organiseren wij gebiedsprocessen waarbij genoemde onderwerpen zullen agenderen.</p>
17. DAW / Kadaster		
17.1	<p>1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt.</p> <p>De beschreven trends en ontwikkelingen herkennen wij ook binnen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Met name de actualiteit van klimaatadaptatie (droogte, maaiveldval, weersextremen,...), maar ook de actualiteit om aan wettelijke normen te voldoen (oa. KRW, GBM)</p>	<p>Bedankt voor uw waarneming.</p>
17.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>Het is een goede aanpak om gebiedsopgaven, waaronder de wateropgaven, zoveel mogelijk in samenhang op te pakken. Om ook in de uitvoering integraal te kunnen werken is een samenhangend instrumentarium nodig vanuit de koppeling met omgevingsvisies en andere ruimtelijke plannen. Voor het landelijke gebied is DAW graag het platform om gebiedsambities te koppelen aan uitvoeringsmaatregelen. We doen dat in verbinding met de agrarische sector en de andere relevante stakeholders.</p>	<p>Wij stellen de wijze waarop u het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer ondersteunt zeer op prijs en zijn met u in gesprek over de goede uitvoering van dit plan.</p>
17.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Positief hoe wordt beschreven dat het waterschap wil meebewegen in de rol en positie die bepaalde opgaven nodig hebben, soms als regisseur, soms als initiatiefnemer of samenwerkingspartner. Altijd met het gezamenlijk doel</p>	<p>Bedankt voor uw waardering.</p>

	voor ogen. Deze opstelling ervaren wij ook nu al in de praktijk.	
17.4	1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen. Zie 1.2	Zie reactie 16.2.
17.5	2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie? Klimaatadaptatie KRW Gewasbeschermingsmiddelen Integrale gebiedsaanpak, gebiedsontwikkeling	Deze zijn ook voor ons herkenbaar en komen aanbod in de uitwerking van het Waterbeheerprogramma.
17.6	2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking? Momenteel werken we vanuit DAW aan de Gebiedsdocumenten Agrarische Wateropgave (GAW), waarin per waterschapsgebied de agrarische wateropgave in beeld wordt gebracht. Dit doen wij, onder meer in samenwerking met WDOD, door vanuit de feiten te komen tot een gefocuste aanpak. Door vanuit synergie te werken aan de opgaven en ambities ontstaat een gedragen aanpak en laagdrempelige werkwijze. Ook in de uitvoering. Het GAW kan vervolgens de opmaat vormen tot het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren en een onderlegger zijn voor financieringsstromen.	Daarover hebben we afspraken gemaakt en trekken we samen op.
17.7	3.1. Wilt u ons nog iets anders meegeven? We trekken graag samen op bij de komende gebiedsprocessen, zoals het waterbeheerprogramma	Dat stellen we op prijs.
18. Gemeente Meppel		
18.1	1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt. Naast een aantal, ook voor ons, relevante trends en ontwikkelingen, missen wij in hoofdstuk 2 een tweetal ontwikkelingen, die effect hebben op het grondgebruik: transities in de landbouw en de verstedelijking (incl. energietransitie). Deze zouden wat ons betreft explicieter en prominenter meegenomen mogen worden.	Uw reactie heeft geleid tot een tweetal wijzigingen in hoofdstuk 2 <i>Doorkijk naar 2050</i> . Onder het kopje <i>klimaatverandering</i> op pagina 6: <i>"...alternatieve energiemogelijkheden. De vraag naar energie en daarmee alternatieve energiemogelijkheden blijft stijgen door een verdere toename van verstedelijking en bedrijvigheid, bijvoorbeeld door verdere elektrificatie van de samenleving. Er is daardoor duidelijkheid..."</i> .
18.2	1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken	De toenemende complexiteit van vraagstukken vraagt om

	<p>koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>Jullie benoemen in relatie tot jullie kerntaken de relevante maatschappelijke opgaven waar wij als gemeente druk mee bezig zijn. Mooi! Het is ook voor ons belangrijk, dat we met elkaar naar integraliteit streven bij het oplossen van de maatschappelijke opgaven en tot synergiën komen waar dit mogelijk is. Wij vragen ons wel af hoe jullie jullie wettelijke taken willen gaan ontstijgen, om met ons tot die koppeling van kerntaken aan maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen te komen.</p>	<p>meer samenwerking. De wijze waarop we dat doen en vanuit welke rol kan variëren. In de uitwerking zal dat per situatie bekeken worden, een afweging van effecten, kosten en baten speelt daarbij een rol.</p>
18.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>Jullie visie laat zien dat deze vraag jullie bezighoudt, met name bij vraagstukken die nieuw zijn en bij thema's die sterk in ontwikkeling zijn. Wij zouden jullie willen meegeven: • Blijf scherp op het innemen van een heldere rol en positie, zowel naar de interne organisatie als naar buiten toe. Bij het (her)vinden van jullie rol en positie zullen zich ongetwijfeld belangentegenstellingen voordoen (bijv. zoals genoemd op pag. 12/27 m.b.t. het veenweidegebied en pag. 33 over waterzuivering en de zich aandienende dilemma's). Hierbij zal er zowel intern als bij jullie samenwerkingspartners behoefte zijn aan een duidelijke lijn. Er wordt in de visie gesproken over regie, over sturing, over partnerschap, over kennisautoriteit, maar op verschillende plekken op verschillende manieren. • Kijk goed op welke vlakken jullie als waterschap daadwerkelijk de instrumenten hebben om een sturende rol op jullie te nemen. Als dat niet het geval is, kun je dit beter anders formuleren.</p>	<p>Dank voor uw suggesties. . U mag van ons als partner verwachten dat we participeren met de inbreng van onze kennis. Daar waar er synergie is met onze doelen en ambities maken we een bewuste afweging over de invulling van onze rol.</p>
18.4	<p>1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen.</p> <p>Wij missen in de visie de link naar zaken als recreatief medegebruik en cultuurhistorie (watererfgoed). Jullie hebben daarin ook een rol. De laatste jaren zijn hierover expliciet beleidsuitspraken gedaan, maar wij zien die in dit stuk niet nadrukkelijk terug. Wat betreft de omgevingsvisie Meppel zijn wij zeker van mening dat jullie als waterschap een belangrijke en waardevolle bijdrage daaraan kunnen leveren. Wij zullen jullie in dat proces, samen met andere partners en stakeholders, dan ook zeker aanhaken.</p>	<p>Ons Algemeen bestuur heeft vrij recent (januari 2019) beleid vastgesteld voor Waterschapserfgoed en ruimtelijke kwaliteit. Een verwijzing hier naar hebben we in de visie opgenomen boven de passage over recreatief op bladzijde 18.</p>
18.5	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <p>Klimaatadaptatie en de duurzaamheidsthema's (energietransitie, circulaire economie). Het opstellen van de omgevingsvisie is uiteraard een proces waarin we jullie zullen betrekken.</p>	<p>Deze zijn ook voor ons herkenbaar en komen aanbod in de uitwerking van het Waterbeheerprogramma. En we zien er naar uit dat jullie ons betrekken bij de omgevingsvisie.</p>

18.6	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Wij zien jullie als waterschap als kennisautoriteit op een aantal water-gerelateerde terreinen en zien voor jullie daarin een regierol weggelegd (bij 'transitie naar circulaire economie' stellen jullie je te terughoudend op naar onze mening). Denk aan het gebruiken van restproducten (waaronder energie) uit jullie bedrijfsvoering. Daar hebben jullie, denken wij, het beste kijk op wat daar allemaal kwalitatief en kwantitatief mee mogelijk is.</p>	<p>We hebben in de watervisie naar ons idee veel nadruk gelegd op het overdragen van kennis en innovatie, ook waar het gaat om hergebruik van restproducten. Wij nemen contact met uw organisatie op om te bespreken hoe we hieraan vorm kunnen geven in uw gemeente.</p>
18.7	<p>3.1. Wilt u ons nog iets anders meegeven?</p> <p>Het lijkt alsof jullie worstelen met jullie rollen in een veranderend maatschappelijk landschap. De visie is daardoor een procesmatig ingestoken stuk waarin belangrijke keuzes in proces termen worden beschreven, maar niet daadwerkelijk worden gemaakt. De visie geeft voor jullie zelf en voor jullie samenwerkingspartners dan helaas weinig houvast.</p>	<p>Het waterschap kiest in de Watervisie voor het maken van bewuste keuzes over onze rol in relatie tot onze strategische doelen en ambities. Zie daarvoor ook onze reactie bij 1.1.</p> <p>De concrete doorvertaling van de Watervisie vindt plaats in het Waterbeheerprogramma. In dat proces wordt uw organisatie ook betrokken. We vertrouwen er op dat die concrete doorvertaling meer houvast gaat bieden.</p>
18.8	<p>3.2. Tenslotte: hoe hebt u expeditie watervisie ervaren?</p> <p>Wij hebben de expeditie op zich als positief ervaren. De bijeenkomst was zeer inspirerend. Voor jullie natuurlijk een uitdaging om dit proces voort te zetten in de lastige situatie van corona-restricties. Mogelijk dat jullie daardoor niet tot die keuzes zijn gekomen en die explicietere stellingname, die wij in jullie visie missen.</p>	<p>Dank voor uw waardering en feedback.</p>
19. Drents Particulier Grondbezit		
19.1	<p>1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt.</p> <p>Het Drents Particulier Grondbezit deelt deze trends en ontwikkelingen.</p>	<p>Bedankt.</p>
19.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>Het Drents Particulier Grondbezit is verheugd te lezen dat het waterschap nog meer wil samenwerken met partners en de verbinding met de omgeving zoekt. Wij kijken dan ook uit naar een intensivering van onze samenwerking.</p>	<p>Bedankt voor deze waardering</p>
19.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het</p>	<p>Bedankt.</p>

	waterschap voor zich ziet. Daar kunnen wij ons in vinden	
19.4	2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie? Droogteproblematiek, klimaatadaptatie, grondwaterbeheer, maaiveldaling, planvorming landelijk gebied	Deze zijn ook voor ons herkenbaar en komen aanbod in de uitwerking van het Waterbeheerprogramma.
19.5	2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking? Het DPG wil graag benadrukken de droogteproblematiek als gevolg van klimaatverandering voor zowel de landbouw als de natuur voor problemen zorgt. De toenemende vraag naar ruimte voor het vasthouden van water biedt in onze ogen kans voor het combineren van meerdere functies in het landelijk gebied. Waarbij landbouw en natuur kunnen profiteren.	Bedankt voor uw inzicht. Die kansen willen we graag verzilveren voor het realiseren van onze doelen voor het vasthouden van water. We betrekken u bij de uitwerking van het Waterbeheerprogramma (2022-2027).
19.6	3.1. Wilt u ons nog iets anders meegeven? - In het hoofdstuk 3 wordt aangegeven dat het waterschap in 2030 veerkrachtig inspeelt op de diversiteit in haar beheergebied. Daarbij ook breder zal kijken dan waterbeheer en ontwikkelingen verbindt aan haar eigen opgaven. Het DPG is benieuwd hoe het waterschap dit wil bereiken. Tevens wordt aangegeven dat richting 2050 het voortbestaan van de huidige functies onder druk komt te staan en keuzes gemaakt moeten worden over de toekomst van de gebieden. Het DPG vraagt daarbij om respect voor eigendom. Tevens gaan wij ervanuit wanneer deze functieveranderingen op stapel staan, het waterschap de aangegeven intensievere samenwerking met partners en de omgeving hier vroegtijdig bij betreft. - Wij onderschrijven het belang van een hoge biodiversiteit en vinden het dan ook belangrijk dat het waterschap dit mee neemt als integraal onderdeel in haar werk. - Ten aanzien van klimaatadaptatie landelijke gebied wil het DPG benadrukken dat samenwerking met gebiedspartners essentieel is om een robuust watersysteem te creëren. - Het DPG vraagt het waterschap Drents Overijssels Delta om in overweging te nemen de overlappingen met het Deltaprogramma Agrarisch Water mee te nemen in de Watervisie. Dit om agrariërs en verpachters van agrarisch bezit een duidelijkere plek te geven in de Watervisie.	Dat wordt onderdeel van de gebiedsprocessen van het Waterbeheerprogramma. Daar waar functies in het gedrag komen als gevolg van waterbeheer gaan we vroegtijdig in gesprek met partijen, die over die functies gaan en de daartoe bevoegde overheden, om samen naar oplossingen te zoeken. Bedankt, dit is in lijn met de Watervisie. Eens en daarom zullen we in het kader van het Waterbeheerprogramma gebiedsprocessen organiseren met partners. De doelen vanuit de Watervisie komen voor een deel terug in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Vanuit dit plan worden agrariërs benaderd om maatregelen te nemen die bijdragen aan betere

		beschikbaarheid en kwaliteit van water. We nemen contact met u op om dit verder af te stemmen.
19.7	4.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste opgaven in de verschillende gebieden? Ruimte bieden aan de verschillende functies, waarbij meerdere gebruiken/ functies gecombineerd worden.	We nemen contact met u op om dit verder af te stemmen.
19.8	4.2 Welk gebied vindt u met name interessant voor uw organisatie? Voor het DPG is het Drentse deel van het beheergebied interessant.	We nemen contact met u op om dit verder af te stemmen.
19.9	De ontwerp Watervisie sluit af met de uitnodiging om gezamenlijk de expeditie voortzetten. Op deze uitnodiging gaan wij graag in.	De expeditie wordt voortgezet in de gebiedsprocessen voor het opstellen van het Waterbeheerprogramma (2022-2027)
20. Gemeente Hardenberg en gemeente Ommen		
20.1	1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de Watervisie zich op richt. Alle relevante thema's worden benoemd.	Dank voor uw waardering.
20.3	1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet. De taakopvatting van het waterschap past bij de gemeentelijke ambitie voor een klimaatbestendige leefomgeving en stimulering van innovatieve ontwikkelingen.	Positief om te vernemen dat onze taakopvatting past bij uw gemeentelijke ambities.
20.4	1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in omgevingsvisies en ruimtelijk plannen. De visie sluit aan op de inhoud van de omgevingsvisies van gemeente Hardenberg en gemeente Ommen.	Positief om te vernemen dat de Ontwerp Watervisie aansluit bij de omgevingsvisies
20.5	2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie? Het samenwerken aan een klimaatbestendige leefomgeving.	Deze zijn ook voor ons herkenbaar en komen aanbod in de uitwerking van het Waterbeheerprogramma.
20.6	2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking? Gezamenlijk het optimaliseren van het watersysteem om meer ruimte te creëren voor waterberging.	Dit is in lijn met de Watervisie voor het realiseren van onze doelen voor het vasthouden van water. We betrekken u bij de uitwerking van het Waterbeheerprogramma (2022-2027).
21. Sportvisserij Oost-Nederland		
21.1	1.1. Trends en ontwikkelingen: de thema's waar de	De uitdagingen worden vanwege de verschillende

	<p>Watervisie zich op richt.</p> <p>De thema's passen in de uitdagingen en kansen die de komende jaren op het waterschap afkomen. Wat enigszins mist is de wijze waarop het waterschap de uitdagingen aan wenst te gaan. Vanuit welke basis/ kerngedachte wordt er aan deze uitdagingen gewerkt? Is dat denken vanuit technische oplossingen (vaak duur en niet duurzaam) (of is dat denken vanuit natuurlijke oplossingen (goedkoper en duurzaam) zoals uitgaan van oorspronkelijke gebiedsfuncties (overstromingsvlaktes/ moeras/ zandduinen/ beken/ rivieren) en natuurlijker peilbeheer zodat er logische en natuurlijker ruimtegebruik ontstaat passend bij natuurlijke omstandigheden. Vanuit de tweede denkrichting lift het waterschap mee op de beweging van de natuur in plaats van ertegen in te gaan. Zo kunnen oplossingen worden gevonden voor klimaatverandering, het vasthouden van water en bijbehorende doelstellingen zoals voldoende water, waterkwaliteit met bijbehorende ecologische variëteit en veiligheid.</p>	<p>belangen steeds complexer. De wijze waarop we de uitdaging aan gaan en vanuit welke rol kan variëren. In de uitwerking zal dat per situatie bekeken worden, een afweging van effecten, kosten en baten speelt daarbij een rol. De genoemde thema's worden uitgewerkt in Waterbeheerprogramma (2022-2027), hierin zal ook de wijze waarop uitgewerkt worden. Daarbij is afstemming voorzien met u en andere partners.</p>
21.2	<p>1.2. Integraliteit: hoe het waterschap haar kerntaken koppelt aan brede maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen</p> <p>Het waterschap stelt hoge doelen als het gaat om het klimaatbeleid. Als het gaat om het gebruik maken van wind-zonne-en waterenergie (waterkracht) roept Sportvisserij Oost-Nederland het waterschap op om die ambitie niet ten koste te laten gaan van de natuurlijke, de ecologische en de landschappelijke waarde waar gebieden en wateren intrinsiek al over beschikken. Denk bijvoorbeeld aan zonnepanelen op water of het faciliteren van waterkracht en mogelijk negatieve landschappelijke, natuurlijke en ecologische impact van dit soort maatregelen.</p>	<p>Het waterschap heeft aandacht voor gevolgen van de genoemde ontwikkelingen op bestaande waarden zoals ecologie en waterkwaliteit. Deze worden in het afwegingsproces meegenomen.</p>
21.3	<p>1.3. Bestuurlijke taakopvatting: de rol en positie die het waterschap voor zich ziet.</p> <p>De bestuurlijk taakopvatting gaat vooral uit van de notie: staan voor goed waterbeheer. Hierbij horende termen als waterketen, dijken, infrastructuur, inrichten, schaalvergrotingen, investeringen. Waterschappers willen maken, construeren en beheren. Om de bestuurlijke taakopvatting meer aan te laten sluiten bij een circulair, natuurlijk en duurzaam systeem zou de bestuurlijke taakopvatting meer uit moeten gaan van (eco)systeembenadering en minder vanuit de maakbaarheidsgedachte.</p>	<p>Dank voor uw feedback en suggestie.</p>
21.4	<p>1.4. Waterbelang: dat het waterbelang met de goede aandacht en richting kan worden meegenomen in</p>	<p>Dank voor uw waardering. Partnerorganisaties worden betrokken in de gebiedsprocessen van het</p>

	<p>omgevingsvisies en ruimtelijk plannen.</p> <p>De werkwijze en inrichting vanuit omgevingsvisies is goed. Sportvisserij Oost-Nederland vraagt het waterschap nadrukkelijk om partnerorganisaties te betrekken bij de werking en de gevolgen van omgevingsvisies voor de onderlinge samenwerking en afstemming.</p>	<p>Waterbeheerprogramma (2022-2027), waarin o.a. de onderwerpen van de Watervisie uitgewerkt worden.</p>
21.5	<p>2.1. Welke thema's zijn met name interessant voor uw organisatie?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Multifunctioneel ruimtegebruik • Milieukwaliteit onder druk • Samenwerking in de regio • Klimaatneutraal • Biodiversiteit • Bewustwording en recreatief medegebruik • Multifunctioneel gebruik water • Doelen overig water • Kaderrichtlijn water 	<p>Deze zijn ook voor ons herkenbaar en komen aanbod in de uitwerking van het Waterbeheerprogramma.</p>
21.6	<p>2.2. Waar liggen op deze thema kansen en knelpunten voor samenwerking?</p> <p>Het versterken van samenwerking en het betrekken van Sportvisserij Oost-Nederland bij bovenstaande thema's biedt kansen op drie hoofdlijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kennis en uitwisseling van informatie. Met versterking van waterschapsprojecten, (vis)ecologische inrichting en beheer (o.a. irt KRW), gezond water en creëren draagvlak waterschapsprojecten tot gevolg 2. recreatief medegebruik. Betrek lokale hengelsportverenigingen en Sportvisserij Oost-Nederland bij inrichtingsmaatregelen ter behoud van- en verbeteren van bereikbaar en beleefbaar water. 3. samenwerking in beheer en onderhoud. Sportvisserij Oost-Nederland en aangesloten hengelsportverenigingen voelen en hebben een plicht om wateren goed te beheren ism waterschappen. Afstemming en samenwerking via citizens science (zoals vangstregistratie), vuilruimacties, beheer en onderhoud, reddingsacties van vis in nood, realisatie vissenbossen etc. leidt tot betrokkenheid, begrip, samenwerking en win-win situaties voor zowel waterschap als sportvisserij. 	<p>Dit zijn voor ons bekende onderwerpen waarop we elkaar goed weten te vinden.</p>
21.7	<p>3.2. Tenslotte: hoe hebt u de expeditie watervisie ervaren?</p> <p>Sportvisserij Oost-Nederland was bij de werksessie expeditie watervisie (najaar 2019). Dit was een goede en interessante sessie met diverse discussietafels. Een nadere verdiepmogelijkheid voor b.v. 1 specifiek thema zou op prijs zijn gesteld. Ook mede door de algemene vraagstelling in deze enquête is het lastig om specifiek in te gaan op bepaalde passages, visie en rol en taken zoals deze beschreven staan in de ontwerp watervisie.</p>	<p>Bedankt voor uw waardering en feedback. Nadere concretisering van de Watervisie gaat plaatsvinden in het proces van het Waterbeheerprogramma, waarbij wij u als stakeholder zullen betrekken.</p>

21.8	<p>4.1. Wat zijn volgens u de belangrijkste opgaven in de verschillende gebieden?</p> <p>In zijn algemeenheid het terugbrengen van natuurlijke dynamiek en (eco)systeemdenken. Dat wil zeggen, natuurlijker peilbeheer, continue stromend water (i.p.v. verstuwde wateren) met bijbehorende rheofiele vissoorten, dood hout, visvriendelijk beheer en inrichting, overstromingsvlaktes etc. Meer aandacht voor natuurlijke geschiedenis, eigenschappen en inrichting van gebieden (en daar deels naar terug gaan) is nodig om vernatting, verdroging op te kunnen vangen en duurzame natuurwaarden en landbouw in de toekomst mogelijk te maken.</p>	<p>Bedankt voor uw inzicht in de genoemde onderwerpen. De onderwerpen waarvoor u aandacht vraagt in uw reactie worden uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027), waarbij we u graag betrekken.</p>